

Wie was Jaap Taapken?

Prof. dr. K.H. Voous

Jaap Taapken (1925 - 2001) was een eigenzinnig, onafhankelijk denkend en zelfstandig beslissend, zelfgevoerd vogelkenner met een wijde belangstelling binnen en buiten de ornithologie. In het wereldje van ornithologen en vogelbeschermers opereerde hij als een radicale eenling, eerlijk en compromisloos en toch omringd door talrijke vrienden. Door zijn hinderlijke stotterbuien heeft hij zijn kennis en kracht vrijwel uitsluitend moeten uiten in een stroom van kleine en grote publicaties, avifaunistische mededelingen en brieven. Het regelmatig houden van lezingen was voor hem niet weggelegd. Men kreeg de indruk dat hij constant borrelde, zo niet overkookte van energie. Van zijn werk kan hier niet meer dan een algemene impressie worden gegeven. In mijn boek 'In de ban van vogels' gaf ik er eerder een enigszins volledig overzicht van (1995: 479-482).

Jaap Taapken (links voor op de foto) tijdens een van zijn vogelreizen als reis leider. Akamos, Cyprus, april 1995.

Foto: Wim Smeets.

Al jong op pad

Jaap Taapken (1925 - 2001) leerde de vogels kennen in het Gooi en aan de Gooise kust, eerst onder de leiding van de acht jaar oudere latere oogarts Jan Hoogerheide, later binnen de Nederlandse Jeugdbond voor Natuurstudie (NJN), waarvan hij lid werd toen hij nog geen tien jaar oud was. Hij werd een van de jongste excursieleiders en in 1948 landelijk natuur-historisch secretaris.

Zijn verdere vormingen

Vanaf het begin van het gebruik van 'mistnetten' in Nederland voor het vangen en ringen van vogels was Taapken een van de enthousiaste vogelvangsters. De grapjes die hierover de ronde deden hielden in dat van Taapken gezegd werd dat hij niet eerder tevreden was voordat alle vogels in Nederland een ringetje zouden dragen. De tijd die hij in het Rijksmuseum van Natuurlijke Historie (thans Nationaal Natuurhistorisch Museum 'Naturalis') te Leiden als honorair, later bezoldigd

administrateur en correspondent van het vogelringwerk heeft doorgebracht, heeft hem in contact gebracht met de crème van de Nederlandse en Europese ornithologen. In die tijd heeft hij zijn professionele ornithologische scholing ondergaan onder het toezicht van de conservator dr. G.C.A. Junge. Verslagen van vogelringactiviteiten en overzichten van invasie-achtige gebeurtenissen, vaak geschreven samen met andere auteurs, verschenen van zijn hand in 'Limosa' en 'Ardea'. Het was Taapkens tweede en definitieve ornithologische leerperiode (1946 - 1962). Na 1964 volgde een periode van wisselende betrekkingen, maar steeds in samenhang met vogel- en sportjournalistiek. Hij deed redactie- en corrigeerwerk voor dagbladen en periodieken, zoals 'De Telegraaf' en 'Tros Kompas'.

Mede-oprichter

Intussen gingen Taapkens activiteiten op het gebied van vogel- en natuurbescherming gewoon

door. Hoe hij dat allemaal klaarspeelde heeft niemand ooit begrepen. Nadat hij in 1987 met VUT was gegaan ving een periode van verhoogde ornithologische en publicistische activiteit aan. Wat hij in die jaren aan de redactie en de vormgeving van 'het Vogeljaar' heeft gepresteerd, grenst aan het ongelooflijke. Altijd openstaand voor nieuwe ideeën en radicale beslissingen, kwam hij op gespannen voet te staan met 'officiële vogelbeschermings- en natuurbeschermingsinstanties' in Nederland. 'Het Vogeljaar' wist hij in bloei te brengen en niet minder dan 52 landelijke en lokale organisaties aan het tijdschrift te binden. Verschillende stichtingen en tijdschriften, waaronder 'Huid en haar' en 'Nieuwe Wildernis', worden al of niet met blijvend succes mede de door hem opgericht. Taapken legde grote persoonlijke moed aan de dag bij het fotograferen en in de publiciteit brengen van vogeljachtpraktijken in de Pyreneeën en Malta!

Onderscheiden

De vele boeken die Taapken met anderen schreef en de vertalingen die hij verzorgde hebben Taapken wel in de wijde belangstelling van ornithologen getrokken. Hij is op vele wijzen terecht geëerd. In 1974 ontving hij de Gouden Lepelaar en in 1993 in het Koninklijk Paleis op de Dam te Amsterdam de Zilveren Anjer.

Samenwerking

Langzamerhand was het duidelijk geworden dat Taapken van al zijn activiteiten de touwtjes graag in eigen hand wilde houden. Iets afgeven of delegeren viel hem moeilijk. Hij gaf alles wat hij aan energie en kennis bezat aan zijn vrijwillige arbeid. Dat maakte samenwerking met hem soms weinig doorzichtig, maar uiteindelijk wel vruchtbaar. Deze instelling heeft hem ook in zijn huwelijksleven parten gespeeld. Wonderlijk genoeg heeft zijn spraakgebrek zijn aantrekkingskracht van vrouwen nooit in de weg gestaan. Ook als jongeman werd Taapken omringd, zelfs 'omvlinderd' door schone 'motorengelen'. Eerst op zijn bromfiets en later op zijn motor.

Zijn grote vaardigheid en moed bij gevaarlijke sporten, zoals ski-afdelingen buiten de gebaande pistes, waren de compensatie voor zijn spraakhandicap. Het heeft hem niet behoeft voor hartproblemen op latere leeftijd.

Jaap Taapken is altijd sterk emotioneel bewogen geweest. Hij was toegewijd aan de opdracht die hij zichzelf gesteld had, dat wil zeggen aan de natuur en aan zijn vrienden. Ondanks dit alles is hij in feite een eenling gebleven, zoekende naar begrip van zijn innigste relaties. Hij was een roepende in de woestijn van een cultuur die hij niet de zijne kon noemen. Hij was met deze, vaak onbegrepen levenshouding, een groot mens.

■ Professor dr. K.H. Voous, van der Duyn van Maasdamlaan 28, 1272 EM Huizen.